

JAPAN IN MEDIEVAL ARABIC SOURCES: THE IDENTIFICATION TOPONYM “AL-VAKVAK” IN MESSAGES OF ARAB AUTHORS XI-XIV CENTURIES

Based on written sources - to the Arab authors XI-XIV centuries., analyzes the problem of identification of the place name “Al-Vakvak,” as the Arabic name of Japan. Highlights the sources and historiography of the problem. A detailed study of the works of Muslim writers and Christian travelers message of the Middle Ages, gives reason to believe that a place name “Al-Vakvak” shall mean the land of modern Japan.

Keywords: *history of Japan, the medieval sources, the Arab travelers, al-Vakvak.*

УДК 94(477)“1917/1994”

Т. Комарницька, к. ф. н.,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

УКРАЇНА У НАУКОВИХ ПРАЦЯХ СУЧАСНИХ ЯПОНСЬКИХ ДОСЛІДНИКІВ

Статтю присвячено аналізу наукових поглядів українців Кадзую Накаї та Хіроакі Куромія на сучасне становище України та перспективи її розвитку. Звернено увагу на особливі підходи науковців до української історії.

Ключові слова: *українсько-російські відносини, українська мова, суржик, ідентичність, перебудова, голодомор, націоналізм.*

Розвиток українсько-японських відносин підсилює інтерес як українських, так і японських науковців до вивчення національної специфіки обох країн, кожна з яких видається для протилежної сторони далекою та екзотичною. І, якщо в українській науці Японія стає об'єктом досліджень доволі часто (здаймо, наприклад, праці І. Світа, С. Капранова, В. Рубеля), то інтерес японських науковців до України лише пробуджується.

На жаль, у японській науці не бракує «білих плям» та стереотипів стосовно України. Приміром, навіть у Великому японському тлумачному словнику *スーパードictionary* у статті за назвою 「ウクライナ」 зазначено: 「別名、小ロシア」 *Інша назва України – Малоросія* [スーパードictionary] (тут і далі переклад – наш).

Тож мета цієї стислої праці полягає у з'ясуванні погляду японських фахівців на проблеми України, їх виникнення і перспективи розв'язання. Відповідно, завдання перед собою ми поставили такі: 1) висвітлити загальну концепцію японських науковців щодо України через ознайомлення зі змістом їхніх досліджень; 2) порівняти підходи японських дослідників з науковими концепціями інших фахівців у галузі україністики; 3) виявити специфіку наукових поглядів японських дослідників.

Об'єктом дослідження стали наукові праці 「ウクライナ・ナショナリズム。独立のディレンマ」 Кадзуо Накай та «Свобода і терор у Донбасі. Українсько-російське прикордоння, 1870-1990-і роки» Хіроакі Куромія, а предметом – наукові погляди японських дослідників на нинішнє становище України, його причини, а також перспективи нашої держави на майбутнє.

Мета й завдання роботи визначили вибір таких методів дослідження: аналітичний описовий, формально-логічний, метод системного аналізу. Наукова новизна роботи полягає у першому ґрунтовному висвітленні бачення України японськими вченими та зіставленні їхніх поглядів із позиціями інших провідних науковців стосовно минулого і теперішнього України.

Праця відомого україніста, автора підручника з української мови для японців, Кадзуо Накай присвячена передумовам здобуття Україною незалежності, етапам становлення нової суверенної держави та проблемам, з якими вона зіткнулась. Дослідник має доволі нестандартний підхід до розуміння перебігу історії України: Кадзуо Накай пропонує розглядати її кризу призму такої схеми [中井1998, с. 5]. Етапи культурної та політичної боротьби, на думку науковця, чергуються, знаходячи своє втілення то у русі за від'єднання від Росії, то у зворотному, «об'єднавчому» русі. Так можна виділити: а) культурний рух за відділення (представлений, зокрема, Кирило-Методіївським товариством – キリロ・メトディー団); б) культурний рух за злиття з Росією (його уособлювало духовенство, яке, вивчившись у Києві, переїжджало потім до Москви); в) політичний рух за відділення (представлений, зокрема, діяльністю Центральної Ради – 中央ラード, Організації українських націоналістів – ウクライナ民族主義者組織 та Української повстанської армії – ウクライナ蜂起軍); г) політичний рух за злиття (який уособлювала партія боротьбистів, активна під час національно-визвольних змагань 1917-1921 рр.) [中井1998, с. 6, с. 9-18]. До речі, стосовно діяльності УПА, то тут японський науковець розвинув поширений міф про колабораціонізм останньої, вказуючи: 「UPAの最初の活動は、占領軍であるドイツ軍との戦闘であった」 *Першочерговою метою УПА була боротьба з окупаційними німецькими військами* [中井1998, с. 16]. При цьому дослідник відверто відзначає, що прийняття УРСР до ООН було не більше ніж одним із методів боротьби радянського режиму проти впливу УПА [中井1998, с. 17].

К. Накай звертає також увагу на кризу російської ідентичності після розпаду СРСР. В радянський період Росія була першою серед рівних, «старшим братом» (長兄), уособленням усього Союзу: 「ロシアの意識では連邦とロシアは同じであった」 *У російській свідомості Союз та Росія були одним і тим самим* [中井1998, с. 24]; і якщо радянські республіки мали свої республіканські органи влади, радіо й телебачення, то РСФСР – ні. Тож після розпаду Радянського Союзу Росія постала перед непротим вибором: чи намагатися знову відновлювати імперію, а чи будувати з нуля власну незалежну національну країну. Росіяни, пише дослідник, не можуть примиритися з незалежністю колишніх радянських республік, оскільки це все була їхня країна, де вони почувалися повноправними господарями [中井1998, с. 25-28].

Найбільшою проблемою українсько-російських відносин є, на думку науковця, брак діалогу від самого їх початку: ще з 1654 року не розуміли, не довіряли одне одному [中井1998, с. 32-33]. З російського боку, зазначає К. Накай, вести нормальний діалог заважають постійні імперські амбіції, заперечення можливості незалежності України, трак-

тування її лише як «вічного молодшого брата» (永遠の弟) [中井1998, с. 35]. Тому для Росії втрата України стала важкою травмою, «зрадою молодшого брата», оскільки Росія жила за принципом, сформульованим ще Ленінін: 「ウクライナを失うことは我々の頭を失うことだ」 *Втратити Україну – все одно що втратити власну голову* [中井1998, с. 55]. Тож щоби побудувати нову Росію, пише К. Накай, росіяни мають позбутися своєї імперської ідентичності [中井1998, с. 39].

Втім, основну увагу автор приділяє перебудові та процесам, які відбувалися у той період в Україні, а також здобуттю Україною незалежності. Зокрема, важливим фактором пробудження української національної свідомості дослідник вважає аварію на Чорнобильській АЕС, яка на тлі демократизації та гласності стала каталізатором відродження народного духу [中井1998, с. 81-83].

Проблема української мови також стає предметом наукового аналізу К. Накай. Він, зокрема, звертає увагу на те, що УРСР була чи не єдиною радянською республікою, конституція якої не містила норми про державну мову (на відміну, приміром, від Грузинської, Вірменської та Азербайджанської РСР, в основних законах яких грузинській, вірменській та азербайджанській мовам було надано статус державних). Цілеспрямована політика зближення мов та русифікації і призвела до появи феномену суржику (スルジク、ロシア語とウクライナ語の混合) [中井1998, с. 95-98]. І навіть після здобуття Україною незалежності проблема чистоти мови не втрачає своєї гостроти. Чи слід відновлювати ту мову, яка існувала до курсу на зближення мов, чи повертатися до неї вже не варто? [中井1998, с. 98] Таке питання ставить нам дослідник.

К. Накай сміливо спростовує аргументи Росії на користь об'єднання всіх слов'ян під її началом як відновлення традиції Київської Русі, пишучи: 「モスクワ公国がキエフ・ルーシの後継者というのも歴史的には正確ではない」 *З історичного погляду неправильно стверджувати, що Московське князівство було наступником Київської Русі* [中井1998, с. 161]; з погляду культурних і політичних традицій послідовниками Київської Русі виступали радше Галицько-Волинське та Литовське князівства [中井1998, с. 161]. Московія ж мала зовсім інший державний устрій. Та й до того ж Київська Русь – це витвір нормандців-вікінгів, тож як можна її вважати символом слов'янського єднання [中井1998, с. 161]? Ба більше: українці й росіяни мають геть різну ідентичність, на що вказував ще відомий історик і громадський діяч М. Костомаров: якщо етнічною особливістю українців є воля, демократія, самоврядування й індивідуалізм, то для росіян це врегульованість, організація, централізоване управління, колективізм; українці прагнуть свободи, а росіяни – порядку. Отже, Україна та Росія мають різну історичну спадщину, різний соціальний устрій, що робить їхній союз неприродним [中井1998, с. 161-162].

Мовна проблема, пише неупереджений японець, призвела до розколу в українському суспільстві: 「ウクライナが、二つの言語集団に深く分裂しており、いまだ一つの言語集団として国民が統合されている状態からははるかに遠い現状である」 *Україна глибоко розділена двома мовними групами, і нинішнє становище є дуже далеким до об'єднання народу в єдину мовну спільноту* [中井1998, с. 218-219]. При цьому науковець зазначає, що до мовного розколу доєднався ще й релігійний, а релігія стала політичним питанням: 「ウクライナの地政学的な位置は今も昔も変わらない。東と西、ロシアとポーランドのあいだにあり、文化的にも東方正教圏と西方カトリック圏のあいだにある」 *Геополітичне становище України і в давнину, і зараз незмінне. Вона розта-*

шована між Сходом і Заходом, між Росією та Польщею, та і з погляду культури – між територіями православ'я східного обряду й католицизму західного обряду [中井1998, с. 221]. Ця думка, до речі, тісно переплітається з поглядами видатного філософа сучасності Семюеля Гантінгтона, який у своїй відомій статті (що потім переросла у ґрунтовну монографію) «Зіткнення цивілізацій?» зазначає: «якщо у роки холодної війни основні вогнища криз і кровопролиття зосереджувались уздовж політичних та ідеологічних кордонів, то тепер вони переміщуються на лінії розколу між цивілізаціями. ...щойно було ліквідовано ідеологічне розділення Європи, знову відродилося її культурне розділення на західне християнство, з одного боку, і православ'я та іслам – з іншого. Можливо, найважливішою роздільною лінією в Європі є, як уважає У. Уолліс, східний кордон західного християнства, що склався до 1500 р. Він пролягає вздовж нинішніх кордонів між Росією та Фінляндією, між прибалтійськими країнами і Росією, розсікає Білорусь та Україну... Північніше і західніше цієї лінії проживають протестанти й католики. У них – спільний досвід європейської історії: феодалізм, Ренесанс, Реформація, Просвітництво, Велика французька революція, промислова революція. Їхнє економічне становище, як правило, набагато краще, ніж у людей, які живуть східніше. Зараз вони можуть розраховувати на більш тісну співпрацю в рамках єдиної європейської економіки і консолідацію демократичних політичних систем. Східніше і південніше цієї лінії живуть православні християни... Економічно вони відстають від Заходу і, схоже, є менш підготовленими до створення стійких демократичних політичних систем. І зараз «оксамитова завіса» культури змінила «залізну завісу» ідеології як головна демаркаційна лінія в Європі» [Хантінгтон 1993].

Які ж шляхи вбачає японський науковець для України? Можливих варіантів подальшого розвитку, на думку К. Накай, всього два: або федерація, або створення нової національної ідентичності (але для цього необхідне нове лідерство, якого поки Україні бракує) [中井1998, с. 222].

Розглянемо тепер погляди ще одного японського науковця. Хіроакі (Гіроакі) Куромія, професор Індіанського університету (США), який виріс та здобув освіту в Японії, присвятив свою ґрунтовну (понад 500 сторінок) монографію єдиному українському регіонові – Донбасу – і дійшов висновку, що «оцінювання західною пресою Донбасу як «проросійського» регіону глибоко помилкове. «Проросійськість» – лише одна з опцій для Донбасу, як і для інших регіонів України» [Куромія 2007]. Лейтмотивом праці «Свобода і терор у Донбасі» стала думка про Донбас як історично вільний степ, мешканці якого прагнуть свободи подібно до запорізьких козаків [Куромія 2007]. У своїй праці науковець, зокрема, вказує: «Донбас завжди був проблемою і для Москви, і для Києва. Він зберіг свою славу і, певною мірою, й дух вільного степу, де людність далеко від політичних метрополій вперто захищає свої інтереси... Парадоксально, але Донбас досі зберіг елементи Дикого поля» [Куромія 2002, с. 473]. І такі особливі анархічні тенденції виявлялися на Донбасі віддавна. Приміром, вказує дослідник, ще від царських часів улюбленим дозвіллям робітників і шахтарів було вивезення директорів та хазяїв у тачках з території шахти чи заводу і викидання їх на вулицю; тих же керівників, що надокучили сильніше, карали з помпезними ритуалами: «почесною» вартою з мітлами, вивалюванням у багнюці [Куромія 2002, с. 96].

Прагнення східного українського регіону до свободи виявлялося неодноразово і пізніше, зокрема показовими стають «збройні бунти» селян під час розкуркулення і ко-

лективізації за Сталіна, наприклад: *«1930 р. в селі Євгенівка на Донбасі численна група озброєних чоловіків (комуністів, комсомольців, міліціонерів) вночі арештувала тих, хто не хотів іти у колгоспи. Другого дня селяни зібралися біля сільради і стали вимагати звільнити заарештованих. ...селяни озброїлись кілками та вилами...»* [Куромія 2002, с. 228].

І, як ми вже зазначили вище, вже з перших сторінок монографії Х. Куромія спростовує міф про Донбас як проросійський регіон та опору більшовизму, пишучи: *«Револуція 1917 р. спонукала донбаських шахтарів до пошуку своєї політичної ідентичності, при цьому архівні документи свідчать, що після падіння царату вагомою політичною силою на Донбасі став український націоналізм (зокрема, гаслами тих часів стали: «Геть із нашої хати!», «Геть з України жидів та кацапів!»)»* [Куромія 2002, с. 139]. При цьому *«більшовицьких агітаторів зустрічали побоями, їх треба було рятувати від самосуду»* [Куромія 2002, с. 133]. Та й надалі, після закінчення революції та громадянської війни *«Донбас обурювався, що багато комуністів та «ленінців» приходили на мітинги напідпитку, жили з кількома жінками, знали самогон і навіть гвалтували молодих дівчат»* [Куромія 2002, с. 198]; ще й до робітників комуністи ставилися як до нижчого класу: в одній донбаській шахті *«керівник-комуніст часто плював на підлогу під час своєї доповіді. Один із прибиральників приніс плювальницю, але він уперто і далі запльовував підлогу, зовсім ігноруючи плювальницю»* [Куромія 2002, с. 238]. Та й пізніше, у роки Другої світової війни у Донбасі лунають націоналістичні гасла: *«Цікавість до всього українського, а іноді й український націоналізм, теж стали привертати увагу населення навіть у постіль русифікованому Донбасі»* [Куромія 2002, с. 395]. І далі: *«Український націоналізм став однією з альтернатив, доступних жителям Донбасу»* [Куромія 2002, с. 395]; опорою ж українського націоналізму на Донбасі став Маріуполь [Куромія 2002, с. 397].

Не оминає і цей дослідник наболілої теми суржику, вказуючи, що він не був притаманний Донбасу: *здебільшого тут послуговувалися двома мовами – українською та російською* [Куромія 2002, с. 70], і лише малоосвічені мешканці розмовляли українсько-російським суржиком [Куромія 2002, с. 71].

Велику кількість архівних матеріалів та спогадів очевидців Х. Куромія наводить у розділі про голодомор 1932-1933 рр., при цьому деякі з них є аж надто шокуючими. Наведемо лише кілька фактів, які віднайшов дослідник: *«У 1931 р. проблема постачання харчів і далі була гострою. М'ясо не продавали, а якщо й продавали, то з хробаками. Борошно було такої поганої якості, що від нього хворіли»* [Куромія 2002, с. 242]; *«Є. Д. Ялиничева, яка була членом Всесоюзного Центрального виконавчого комітету, розповіла колегам, що в селі Чабанівка в Донбасі на її очах померло шістнадцять чоловік, і їхні тіла лежали непохованими кілька тижнів. Її вигнали з партії як колишнього куркуля»* [Куромія 2002, с. 248]; *«В іншому місці Донбасу чоловіка, що не встояв перед спокусою вкрасти огірок на залізничній станції, було розстріляно на місці»* [Куромія 2002, с. 251]; *«На Донбасі, як і по всій країні, були непоодинокі випадки канібалізму»* [Куромія 2002, с. 251]; *«В уражених голодом районах батьки боялися випускати дітей на вулицю вночі, щоб їх не викрали і не пустили на м'ясо»* [Куромія 2002, с. 252]; *«... робітник МТС із дружиною вижили в голод лише тому, що дружина згодилася спати з начальником станції, за що кожного ранку отримувала трохи борошна. Після смерті Сталіна робітник задував цю історію і плакав у присутності дружини й гостя, який записував це»* [Куромія 2002, с. 252-253]. При цьому стосовно дискусійного і досі питан-

ня про умисний характер голодомору науковець подає такі матеріали: *«В рапорті німецького консула у Києві за січень 1934 р. зазначено, що українці вірять у розповсюдження голоду радянською владою, «щоб поставити українців на коліна». Цю думку виражає й одна українська частівка:*

*Ленін грає на гармошку,
Сталін різже гопака:
Дожилося Україна –
По сто грам на їдока* [Куромія 2002, с. 256-257].

Або ще:

*Ні телиці,
Ні свині –
Тільки Сталін на стіні* [Куромія 2002, с. 290].

Опрацювання величезної кількості матеріалу дозволило досліднику зробити недвозначний висновок: *«...умисний геноцид, особливо українців, був політичною метою голодомору»* [Куромія 2002, с. 243]. Ці роздуми, до речі, перегукуються і з позицією американського історика, автора монографії «Жнива скорботи» («The Harvest of Sorrow») Роберта Конквеста, який у зазначеній праці, зокрема, пише: *«голодомор став кульмінацією «революції згори», як це називав Сталін, за посередництвом якого він та його спільники поборили два ворожі до режиму елементи: селянство СРСР загалом та українську націю»* [Conquest 1986, с. 3]. І далі: *«Відповідно, українське селянство постраждало вдвічі більше: як селянство і як українство»* [Conquest 1986, с. 4]. При цьому, до речі, історик асоціює голодомор із голокостом: *«У липні 1932 р. були ухвалені найголовніші рішення, що призвели до голокосту в наступні вісім місяців»* [Conquest 1986, с. 222].

Грунтовно досліджено у праці Х. Куромія і великий терор у Донбасі 1937-38 та 1945-46 рр., а також проаналізовано причини масових проявів злочинності в регіоні. Дослідник, зокрема, зазначає, що після війни *«на реконструкцію промисловості Донбасу радянська влада привезла й лишила без нагляду чимало злочинців»,* тому і *«злочинність різко зросла»* [Куромія 2002, с. 426]. Або ще: *«Образ вільного степу, з усіма його проблемами, відновився у Донбасі по війні. Донбас, неначе магніт, приваблював найрізноманітніших злочинців та авантюристів. У повоєнні роки кожен десятий житель Сталіно (нині – Донецьк – Т. К.) посидів у в'язниці»* [Куромія 2002, с. 427].

Завершує своє дослідження історії Донбасу історик періодом, який ґрунтовно описав у вказаній вище праці К. Накай – часом перебудови, розпаду СРСР та здобуття Україною незалежності, вивчаючи при цьому роль Донбасу у державотворчих процесах. Зокрема, Х. Куромія вказує, що *«1991 р. настрої робітників Донбасу швидко змінилися на користь української суверенності і, врешті, української незалежності»,* а в регіоні переважало *«почуття глибокого відчуження від Москви разом з упевненістю, що Москва просто експлуатує Донбас»* [Куромія 2002, с. 472], тим самим зайвий раз спростовуючи думку про Донбас як суто проросійський регіон. Та й на референдумі 1991 р., нагадає дослідник, Донбас переважною більшістю підтримав незалежність України [Куромія 2002, с. 472]. Однак через вільний, анархічний дух регіону *«ейфорія від незалежності скоро поступилася глибокому розчаруванню внаслідок катастрофічного економічного спаду в незалежній Україні. В 1993-1994 рр. Донбас відсахнувся від Києва, що, як і Москва, нібито експлуатував його»* [Куромія 2002, с. 473].

Всі наведені факти і зібрані матеріали дозволили дослідникові дійти висновку, що *«визначальним для політики на Донбасі був (і досі є) могутній дух свободи й незалежності... Цей дух – продукт історії. Донбас належить до регіону, що колись називався Диким полем, нічисю землею. Нічия земля приваблювала шукачів свободи, і Дике поле стало вільним козацьким степом»* [Куромія 2002, с. 475]. Отже, Донбас був і лишається проблемним регіоном з яскраво вираженими анархістськими тенденціями й опором до центру, де би той не розташовувався. Тож і нинішня ситуація, за якої східний регіон нерідко чинить спротив ініціативам Києва, також є цілком закономірною, вписуючись у загальну концепцію «вільного степу», запропоновану Х. Куромія. При цьому дослідник зазначає: *«Ситуація може змінитися в майбутні кілька років чи десятиліть... населення українського Донбасу може ... розвинути свою національну (українську) ідентичність, тоді як населення Східного Донбасу може не мати іншого вибору, як стати добрими громадянами Росії. Але поки що є дуже мало ознак, що труднощі, з якими стикаються в Донбасі і Київ, і Москва, скоро зникнуть»* [Куромія 2002, с. 478-479].

Отже, розглянувши науковий доробок неупереджених і безсторонніх японців-дослідників України, можемо стверджувати, що в історії нашої держави досі лишається чимало «білих плям», заповнити які й намагаються іноземні вчені. При цьому ті питання, які повсякчас збуджують аж надто палкі дискусії в українських колах, вже давно не є суперечливими для закордонних дослідників історії України, оскільки вони керуються не політичною доцільністю, а науковими фактами. І, знаючи про притаманну японцям ретельність та вимогливість до себе і своєї праці, ми навряд чи можемо сумніватися у достовірності поданих ними фактів. Втім, безперечно, історія будь-якої нації криє у собі чимало загадок, тож дослідження тих чи інших історичних періодів і надалі лишаються актуальними; головне тут зберігати безсторонній погляд і утримуватися від надмірної політизації історичних процесів, просто визнаючи факти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Куромія, Гіроакі. Козацтво // Український тиждень. – 2 листопада 2007 [електронний ресурс] – режим доступу до джерела: <http://tyzhden.ua/Publication/3078>;
2. Куромія, Гіроакі. Свобода і терор у Донбасі. Українсько-російське прикордоння, 1870-1990-і роки / Пер. з англ. Г. Кьорян, В. Агеєв; Передм. Г. Немирі. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2002. – 510 с.;
3. Хантингтон, Сэмюэль. Столкновение цивилизаций? // Foreign Affairs. – 1993 [електронний ресурс] – режим доступу до джерела: <http://archive.nbu.gov.ua/polit/93hssc.htm>;
4. Conquest, Robert. The Harvest of Sorrow: Soviet Collectivization and the Terror-Famine. – London: Hutchinson: London – Melbourne – Auckland – Johannesburg, 1986. – 412 p.;
5. 中井和夫。ウクライナ・ナショナリズム。独立のディレンマ。 – 東京：東京大学出版会、1998。 – 265頁;
6. スーパー大辞林 [електронний ресурс] – режим доступу до словника: Sharp 電子辞書Papyrus パピルス。 – シヤープ株式会社「スーパー大辞林」三省堂 (copyright © Sanseido Co., Ltd. 2005)

Т. Комарницькая, к. ф. н.,
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев

УКРАИНА В НАУЧНЫХ РАБОТАХ СОВРЕМЕННЫХ ЯПОНСКИХ ИССЛЕДОВАТЕЛЕЙ

Статья посвящена анализу научных взглядов украинистов Кадзуо Накай и Хироаки Куромиа на нынешнее положение Украины и перспективы ее развития. Внимание обращается на особенные подходы ученых к украинской истории.

Ключевые слова: украинско-российские отношения, украинский язык, суржик, идентичность, перестройка, голодомор, национализм

T. Komarnytska, PhD in Philology
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

UKRAINE IN SCIENTIFIC WORKS OF MODERN JAPANESE RESEARCHERS

The article is devoted to the analysis of the scientific point of view of the Ukraine researchers Kazuo Nakai and Hiroaki Kuromiya on the modern situation in Ukraine as well as the prospects of its further development. The attention is paid to the scientists' peculiar vision of Ukrainian history.

Key words: Ukrainian-Russian relationship, Ukrainian language, Surzhyk, identity, Perestroika, Holodomor, nationalism.

УДК (323: 316.346.2 (52)

О. Пак,
Чорноморський державний університет імені Петра Могили

ПОЛІТИКА ЯПОНІЇ ЩОДО СТВОРЕННЯ РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ ТА ЖІНОК: ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Фундаментальна проблема взаємодії традиційних і модернізованих смислових концептів культури є однією з найбільш актуальних для сучасного японського суспільства. Гендерна політика держави, національний характер і менталітет, ціннісно-нормативні установки - основоположні компоненти японського соціуму, що припускають диференціацію гендерних образів і ролей. Автор статті простежує загальну тенденцію політики Японії з гендерної рівності.

Ключові слова: гендерна рівність, національний механізм, гендерна система, гендерна політика держави, гендерна роль.